

EU szénrégiók csereprogramja

Tapasztalatcsere Észak-Magyarország (HU) és Zasavje (SI) között

exchangeEU

Study visit in Northern Hungary, Hungary

Ez a csere arról szól, hogy Zasavje (Szlovénia) megosztotta tapasztalatait a projektpályázatok kidolgozásával és a szlovén területi Igazságos Átmeneti tervek (TIÁT) végrehajtási szakaszának megkezdésével kapcsolatban. Zasavje szakértője tanácsot is nyújtott a [mátra](#)i erőmű reaktivációjára és az Észak-magyarországi tervekhez kapcsolódó gazdasági fejlesztés lehetőségeire, amelyek [Magyarország](#) egyetlen hazai lignittel működő erőművéhez kapcsolódnak.

Zasavje küldöttje ellátogatott Visontába és a két észak-magyarországi faluba, ahol jelenleg lignitbányák működnek. Céljuk az volt, hogy találkozzanak a közösségek politikai vezetőivel és megosszák a **legjobb gyakorlatokat**. Zasavje elmagyarázta, hogyan összpontosítottak más iparágak fejlesztésére a regionális fejlődés támogatása és az agyelszívás csökkentése érdekében a folyamat során. Lehetséges együttműködést azonosítottak Bükkábrány polgármesterével és Zasavje között, hogy megvitassák Bükkábrány reaktivációs és gazdasági fejlesztési terveit a korábbi bányászati területeken. Zasavje meglátogatta a mátraierőművet is, és bemutatta a konkrét projekteket, amelyeket Zasavjében dolgoznak ki igazságos átmeneti finanszírozással és más pénzügyi források felhasználásával.

* egy korábbi bányaterületen létesített **energiaközösségi napelempark**;

* egy korábbi bányaterületre épített nemzeti kémiai központ, amely demonstrációs központtá és képzési központtá fejlődik a megújuló **energia technológiák**, különösen a magnézium akkumulátorok fejlesztése érdekében;

* Az **Akrobaták városa**, egy új város építésének koncepciója egy leromlott bányászati területen, amelynek terveit már jóváhagyták. Zasavje kiemelte annak fontosságát is, hogy helyi és regionális humán kapacitással rendelkezzenek az igazságos átmenet folyamatának koordinálásához, valamint az Igazságos Átmenet

Alappok projekthívásainak megírásához, kezeléséhez. Zasavje felvett egy igazságos átmeneti koordinátort, akinek feladata a felhívások folyamatának felügyelete lesz.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG, MAGYARORSZÁG

Szerepek	Fogadó régió	Mentorált
Az érintett főbb szereplők	Dr. Piskóti-Kovács Zsuzsa, a Szénrégió Bizottság Titkárságának vezetője, Magyarország	
Szakterület	Az érdekelt felek elkötelezettségi folyamatai az igazságos átmenet érdekében	

ZASAVJE, SZLOVÉNIA

Szerepek	Látogató régió	Mentor a megfelelő szakterületeken
Az érintett főbb szereplők	Andraz Malovrh, a Zasavje Regionális Fejlesztési Ügynökség Projektmenedzsere	
Szakterület	Igazságos átmenet projektfejlesztés és végrehajtás	

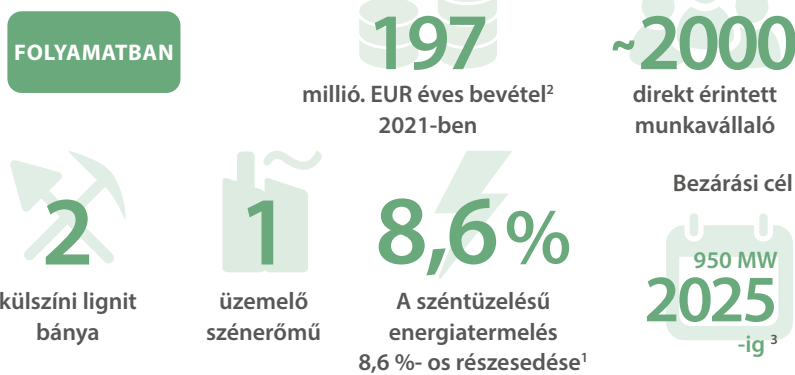
Régióprofilok

A széntől való igazságos átmenet felé

Ez a csere két kelet-európai régiót hozott össze az igazságos energetikai átmenetük különböző szakaszaiban. Zsavje 2014-ben fokozatosan vezette ki a szenet, míg Észak-Magyarországon a lignit kitermelése 2025-ig folytatódik.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG, MAGYARORSZÁG

A szén fokozatos kivonásának állapota



Az igazságos Energiaátmenet állapota

Észak-Magyarország jelenleg a projekt előkészítésén dolgozik, és felhívásokat tervez a kulcsfontosságú témákhoz kapcsolódó projektekre, amelyeket az ország két területi igazságos átmeneti tervében - határoztak meg. A tervek Hevesi és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék lignitbányászati területeirefókuszálnak.

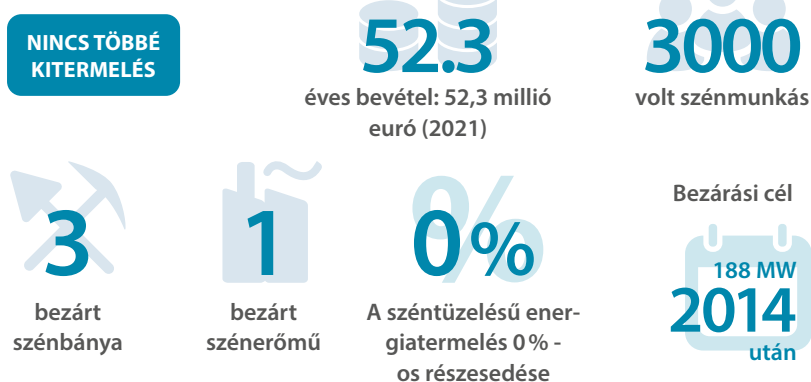
¹ Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal Energiastatisztika, 2021. éves riport

² Az MVM Mátra Energia Zrt. éves jelentése (2021)

³ Jegyzet: az Energiaügyi Minisztérium jelenleg gazdasági elemzést végez annak megállapítására, hogy meghosszabbíthatják-e a bezárás dátumát, amelyet csak júniusban erősítenek meg.

ZASAVJE, SZLOVÉNIA

A szén fokozatos kivonásának állapota



Az igazságos Energiaátmenet állapota

Zsavje gyorsan megszüntette a szénipart, bezárva az utolsó bányát és erőművet is 2014-ben. Jelenleg azon dolgoznak, hogy a régiót az ipari lehetőségek központjaként népszerűsítsék, és létrehoztak egy Igazságos Átmeneti Központot a nulla szén-dioxid-kibocsátású technológiák képzésére, fejlesztésére és bemutatására. A központ egy korábbi bányaterületen épült fel.

Közös kihívások

Mindkét régió közös kihívásokkal néz szembe:

- A csökkenő feldolgozóipar és a szénbányák bezárása miatti elnéptelenedés;
- Korlátozott nemzeti kapacitás a rekultivációs projektek és továbbképzési programok fejlesztésének támogatására;
- Az egy főre jutó regionális GDP csökkenésének veszélye, ha a mátrai erőmű lignit alapú termelését – leállítják.



Találkozó a Zsavjei Regionális Fejlesztési Ügynökség képviselői között, a Magyar Szénrégió Bizottság Titkársága és Bükkábrány polgármestere (Bükkábrány, Polgármesteri Hivatal számú Képviselőház) és a B. számú polgármester (B. számú Képviselőház); fénykép Hegyi Balázs, a Magyar Szénrégió Bizottság Titkársága

Fókusz témák

Az észak-magyarországi küldöttség számára ez a cseremunka lehetőséget teremtett arra, hogy stratégiai hozzájárulást nyerjen a régió számára tervezett új gazdasági lehetőségek megteremtéséhez, különös tekintettel a lignittüzelésű M Dltra erőmű és az azt körülvevő ipari park rekultiválására. Zasavje példájából látható, hogy milyen módon haladnak előre a széntől való átmenetben, és hogyan tesznek közzé projekthívásokat az igazságos átmeneti finanszírozáshoz való hozzáférés érdekében. Ezáltal Zasavje értékes betekintést nyújtott Észak-Magyarországnak a hasonló projektek hatékony kidolgozásához és végrehajtásához.



Gazdasági diverzifikáció révén infrastruktúra fejlesztés

A korábbi bányászati és erőművi területek rekultivált területekké alakítása, akár megújuló energiával működő erőművek és energiatársulások építése, akár zöld ipari projektek számára.



Just transition projektek megvalósítása

Összpontosítson arra, hogyan lehet sikeres igazságos átmeneti tervet kidolgozni a régió klímasemlegesség és társadalmi inkluzivitás felé való elmozdulását támogató projektek uniós forrásaihoz való hozzáférés érdekében.

Ajánlások

- + Regionális humán és pénzügyi kapacitások létrehozása A just transition funds projektpályázatok tervezésének és fő kérdéseinek támogatása érdekében;
- + A rekultivációs projekteket a szénbánya és a széntüzelésű erőmű tényleges bezárása előtt kell létrehozni;
- + Ha példát mutatunk egy olyan politikai vezetőre, aki elkötelezett az átmenet mellett, és képes meggyőzni más kulcsfontosságú politikai vezetőket, az kulcsfontosságú a közös átmenet iránti hajlandóság megteremtéséhez.



“Nagyon fontosnak tartom a szén+ régiók közötti együttműködést, hogy ne ismételjük meg a hibákat, és ne tanuljunk meg, mi volt hatékony más hasonló európai régiókban kihívások.”

Dr. Pisk Apostoli-Kovács Zsuzsa,
szénipari vezető Bizottság Titkársága,
Észak-Magyarország, Magyarország



“A csere és a megbeszélés jó lehetőséget kínál arra, hogy tanuljanak egymástól és támogassák egymást az igazságos átmeneti folyamaton keresztül.”

Andraz Malovrh, Projektmenedzser,
Regionális Fejlesztési Ügynökség, Zasavje,
Szlovénia

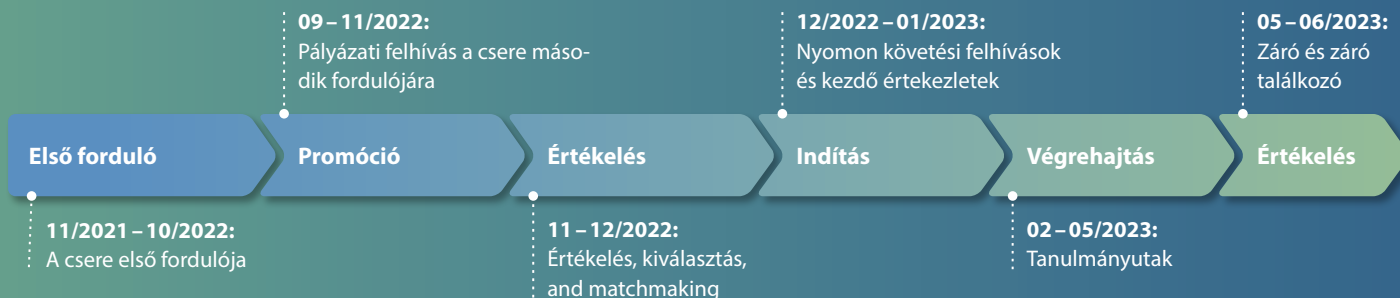
Tanulságok

- ✓ Ez egy maraton, nem sprint. Csak az átmenet hosszú folyamat, időt, türelmet, kapacitást és elkötelezettséget igényel;
- ✓ Fontos, hogy a rekultivációról és a projektfejlesztésről regionális, rendszerszintű perspektívából gondolkodjunk, hogy egészséges stratégiát hozzunk létre, szemben a silókban való gondolkodással az egyes entitások szemszögéből;
- ✓ Tekintse meg a TJTPs első végrehajtási szakaszát mint próbafázist, hogy megtudja, mi működik és mi nem, valamint hasonlítsa a bevált gyakorlatokat és a más uniós szénrégiókból levont tanulságokat.

Programfejlesztés

Az exchangeEU program két cseremunkából áll, amelyek időtartama 2021 novemberétől 2023 júniusáig terjed. Az első forduló 2021 novemberétől 2022 októberéig zajlott, míg a második forduló 2022 novemberében történt. Minden fordulóban a jelölt régiókat az igazságos átmenet és a szén fokozatos kivonásának pályája alapján

megfelelően párosítják. Ezután a kiválasztott régiók szorosan együttműködnek a tanulmányi látogatás kidolgozásában az egyik régióban, saját igényeik és témáik alapján. A kijelölt cseremunka-segítők pedig támogatják őket az egész folyamat során.



Az exchangeEU-ról

az exchangeEU az Európai Unióban (EU) átalakulóban lévő szén -, lignit -, tőzeg-és olajpala (szén+) régiók csereprogramja. A Program az átalakulóban lévő Szénrégiók (CRIT) kezdeményezés része, amelyet az Európai Bizottság hajt végre.

Az exchangeEU program célja, hogy elősegítse az együttműködést és a tapasztalatcserét az EU szén-dioxid+ régiói között, hogy felgyorsítsa az igazságos és alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiára való átállást Európában. A fő célkitűzés az, hogy támogassa az EU szén + régiókat az energiarendszerek szén-dioxid-mentesítésében, miközben védelmet nyújt a munkavállalók és a közösségek számára a gazdasági diverzifikáció és a technológiai innováció révén. A program során a részt vevő régiók megosztják egymással tapasztalataikat és együttműködnek annak érdekében, hogy megbirkózzanak a jelenlegi kihívásokkal, amelyekkel az Igazságos Átmeneti folyamat során szembesülnek. Az exchangeEU lehetőséget teremt a szakemberek széles hálózatának kiépítésére és kapcsolattépítésre.

A második pályázati forduló eredményei



Összesen **17 szén + régió** az átmenet során kiválasztották a részvételt



Az illesztési folyamat eredményeként **9 csere**, beleértve 5 régiópárt és 4 régióháromszöget



A részt vevő régiók összesen **11 uniós tagállam**: Bulgária, Cseh Köztársaság, Horvátország, Észtország, Németország, Görögország, Magyarország, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia és Spanyolország



Látogasson el honlapunkra



Látogasson el a Just Transition Platform weboldalára



Iratkozzon fel hírlevelünkre



Látogassa meg közösségi média csatornáinkat

exchangeEU ios része a kezdeményezés [Szénrégiók átalakulóban / CRIT](#)